

عشق راستین، عشق آفرین است

دکتر سیده سیمه میرزایی
پژوهشگر دینی

یکی از ویژگی های غالب شیعیان در مواجهه با اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام، احساس محبت عمیق و در مراتب بالاتر عشق ورزی خالصانه نسبت به ایشان است. آنگاه که این پیوند پاک در درون انسان نسبت به برگزیدگان درگاه حضرت حق پدید می آید، خود می شود عاملی برای بیدارگری و آبیاری بذره‌ای خفته در وجود هر بشری که فطرتاً دعوت‌کنندهٔ او به سوی حق و حقیقت است. از آنجا که وجود معصومین علیهم السلام تماماً حق است، بدان معنا که پاک و عاری از هرگونه پلیدی و ناخالصی اند، بنابراین هیچ گونه مانعی برای ارتباط مستقیم و درونی میان ایشان و حضرت حق وجود ندارد. ایشان بهترین و ناب ترین حلقهٔ اتصال میان دیگر انسان ها یا خداوند متعال هستند که هم محبت قلبی نسبت به ایشان و هم توسل به آنان به راستی راهگشا و نجات بخش است. یکی از این پاکان و حلقه های اتصال ناب میان خالق و مخلوق، امام علی بن موسی الرضا علیه السلام است که سرزمین خراسان و بلکه کشور ایران را به راستی متبرک ساخته و به یوزه مردم این دیار را در اعصار مختلف سرگشتهٔ خود کرده و سبب اتصالشان به درگاه ربوبی و رستگاری شان شده است. محبت و عشقی که میان این امام رؤف و زائران شیفته اش برقرار است ریشه در همان منبع اصلی نور و هدایت، الله سبحانه و تعالی دارد، چرا که منشأ جذب در معصوم علیه السلام همان نور الهی و صفات نابی است که ذاتاً از آن خدا بوده و در بندهٔ خالصی تجلی یافته است. از این رو چنین عشقی حق است و خود می تواند جاذب، منشأ اثر و موجب پیدایش عشق های پاک پی در پی شود.

محبت و عشق حقیقی نسبت به امام رضا^(ع) سبب شده عارفان و شیفتگان وارادتمندان درگاهش عاشقانه به خدمتش بیایند و ارائه اثر کنند، او که زائر است پاک‌ترین زیارت، او که خادم است خالص‌ترین خدمت، او که نقاش است زیباترین نقش، او که آینه‌کار است بهترین چیش، او که معمار است جذاب‌ترین طرح و... را به نمایش گذارد، اما آنچه سبب اثرپذیری و اثرگذاری حقیقی در این ارتباط زیباست، تار و پود عشق است که تمامی این اجزا را به هم متصل می کند و از هر خدمت و اثر عاشقانه برای حضرت، گویی زیباترین و روح انگیزترینش را جلوه‌گر می سازد. یکی از شواهدی که می‌توان برای این مدعا نقل کرد بدین شرح است: دانشمندی غیرمسلمان از دانشگاه لوزان سوییس به نام پروفیسور پاتریک رینگنبرگ که در علم هنر و معماری از تخصص بسیار بالایی برخوردار است و هنر معماری را در آثار کشورهای مختلف جهان مطالعه می کند برای پیگیری در این باره به حرم مطهر امام رضا^(ع) مشرف می شود. او با در نظر گرفتن مبانی زیبایی شناختی، دین، هنر، میراث غرب، مدرنیزه، روان شناسی و ... آثار معماری را در این مکان مقدس بسیار متفاوت تر، جذاب تر و بسی تأمل برانگیز می باید و ادعا می کند چنین چیزی را حتی در معماری مسجدالنبی^(ص) واقع در مدینه منوره نیافته است! او معتقد است فرایند تولید هنر یک فرایند روحی و روانی است و هنر وقتی با روح و مراقبه و عشق ممزوج می شود، پدیده ای اثرگذار و تحول برانگیز ایجاد می کند. او که خود تاکنون از زبده ترین دانشمندان علم و هنر معماری بوده، آثار معماری را در حرم امام رضا علیه السلام به گونه ای دیگر می باید و با روح خود با آن ارتباط برقرار می کند. این دانشمند برجسته، خود به واسطهٔ این معماری الهامی از معنویت و روح الهی گرفته و به راستی تحول یافته و مسلمان می شود و حتی خود کتاب های متعددی نیز درباره امام رضا^(ع) به رشته تحریر درمی آورد. چنین رویدادی را با کدام منطق و دیدگاه مادی گرا می توان توضیح داد؟! آیا چیزی به جز قدرت عشق و معنویت راستین توان خلق اثری دارد که به ظاهر مادی است، اما روحی را منقلب می سازد و او را با نیرویی عظیم به سوی منشأ آن می کشاند؟! به راستی که عشق به اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام نمونه ای از عشق راستین است و هر اثری که خلق آن با این عشق ممزوج شود، باقی مانده و خود عشق آفرین خواهد بود.

ذکرگوشه ای از خاک حرم

معرفی مقبره شیخ طبرسی

عالمی که کتابش جانی دوباره به اوبخشید

فضل که امروزه در میان ما به شیخ طبرسی معروف است، دچار سکنه قلبی شده بود. همه گمان کردند که او از دنیا رفته است، او را غسل و کفن می کنند و سپس پیکرش را به آغوش خاک می سپارند، اما پس از گذشت ساعت ها، فضل به هوش می آید. اومی بیند که در کفن پیچیده شده و در زیر خاک است! فضل که خود را در نجات جانش ناتوان می بیند، نذر می کند اگر از این واقعه جان سالم به در برد، کتابی تألیف می کند. در همین هنگام دزدی به قصد ربودن کفن پا به قبرستان می گذارد. دزد پس از گشایش قبر، شروع به بازکردن کفن ها می کند. ناگهان فضل دست دزد را می گیرد. دزد از شدت ترس به خود می لرزد که در این لحظه، فضل شروع به صحبت می کند و ماجرا را برای او شرح می دهد. کفن دزد، آرام می شود، او را از قبر بیرون آورده، بر پشت خود گذاشته و به منزل می رساند. در نهایت فضل کفن ها را همراه با کمی پول به عنوان هدیه ای برای نجات جانش به دزد می دهد و دزد همان جا توبه می کند و راه راست را در زندگی اش پیش می گیرد. ابوعلی الفضل بن الحسن الطبرسی، سال ۴۶۸ یا ۴۶۹ هجری قمری متولد شده است. پدرش نام او را فضل گذاشت. پس از گذراندن آن ماجرا برای ادای نذر خویش مشغول به تألیف کتاب شد و کتاب «مجمع البیان» را نوشت. مجمع البیان، یکی از مهم ترین کتاب های تفسیر در جهان اسلام است که دانشمندان اهل تشیع و تسنن، هر دو آن را قبول داشتند و به آن توجه کردند. شیخ طبرسی، سرانجام در سن هشتاد سالگی هم زمان با بعدی قربان در شهر سبزوار دار فانی را وداع می گوید. برخی معتقدند که او در حمله غران در ناحیه بیهق، شهید شده است. پیکر این عالم بزرگ از سبزوار به مشهد منتقل و در قبرستان قتلگاه به خاک سپرده می شود. مقبره شیخ طبرسی در جریان توسعه حریم حرم مطهر رضوی، سال های ۱۳۷۰ و ۱۳۷۱، در صحن حرم مطهر قرار می گیرد. ساختمان کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی و دانشگاه علوم اسلامی رضوی نیز در این صحن قرار دارند. امروزه شما برای رسیدن و زیارت مقبره شیخ طبرسی در حرم کافی است از سمت خیابان طبرسی یا ورودی باغ رضوان، وارد حرم مطهر شوید. این مقبره در ضلع شمالی صحن انقلاب، در قسمت شرقی باغ رضوان و در ضلع غربی ورودی طبرسی قرار می گیرد.

شهر
اخبار
Shahranews.ir
۴شنبه
۱ مهر ۱۴۰۱
۱ ربیع الاول ۱۴۴۴
شماره ۳۲۷۰

۱۴

بگو: «آیا شما را از چیزی آگاه کنم که از این (سرمایه های مادی)،

بهتر است؟»

سوره آل عمران، آیه ۱۵
ترجمه آیت... مکارم شیرازی

بررسی تاریخی واقعه لیلة المبیت با نگاه به اهمیت فداکاری حضرت علی^(ع)

باز هم چاره علی^(ع) بود

آمنه مستقیمی

فضایل علی بن ابیطالب^(ع) در رشادت های میانه میدان جنگ محصور نمانده او حتی در بستر و در حال خواب نیز تاریخ را وام دار خود کرده است، مدعایی که لیله المبیت و بیتوته جان نبی^(ص) در بستر پیامبر^(ص) آن را اثبات می کند، ماجرابی که در گفت و گو با حجت الاسلام والمسلمین محمدرضا جباری، عضو هیئت علمی مؤسسه امام خمینی^(ره)، آن را مرور کرده و به فضیلت امیرمومنان^(ع) در این باره پرداخته ایم که مشروح آن را می خوانید:

● واقعه لیلة المبیت چگونه رخ داد و چه فضیلتی از فضایل امیرالمؤمنین علی^(ع) را آشکار می کند؟

لیلة المبیت به بیتوته کردن علی بن ابیطالب^(ع) در بستر پیامبر^(ص) برای رهایی ایشان از توطئه مشرکان اشاره دارد، بنابراین لیلة المبیت از فضایل قطعی، برجسته و مطرح امیرالمؤمنین علی^(ع) است که هم در بیان رسول خدا^(ص) و هم در مواردی که بعد از رحلت پیامبر^(ص)،

حضرت امیر^(ع) ناچار به بیان فضایل خود بودند، به آن تصریح شده است. ماجرا از این قرار است که با گذشت ۱۳ سال از اقامت پیامبر اسلام^(ص) در مکه پس از بعثت و طی قرازو نشیب هایی همچون هجرت بیش از ۱۰۰ نفر از یاران حضرت^(ص) به حبشه، محاصره اقتصادی، شکنجه بارانی نظیر بلال، یاسر و سمیه و زخم زبان ها و آزارهای بسیار، دشمن مشرک از تسلیم حضرت^(ص) مأیوس شد و جلسه ای را در دارالندوه برگزار کرد تا شیوه های برخورد با حضرت رسول^(ص) را بررسی کند!

مشرکان در آن جلسه سه گزینه مطرح کردند: برخی گفتند پیامبر^(ص) را احبس

کنیم، برخی به تبعید ایشان رأی دادند که هیچ یک از این دو گزینه مورد قبول واقع نشد و گفتند: قوم و قبیله اش، او را آزاد می کنند... در نهایت تصمیم به ترور پنهانی پیامبر^(ص) گرفتند و برای آنکه یک نفر در این باره مقصر نباشد و بنی هاشم در صدد قصاص او بر نیایند و به دیر راضی شود، مقرر شد که از ۱۰، ۱۵ قبیله، نماینده ای در ماجرای ترور پیامبر^(ص) حضور داشته باشد!

**امثال ابن تیمیه
نیز لیلة المبیت
را کمرنگ جلوه
می دادند
ومی گفتند: علی^(ع)
به واسطه پیامبر^(ص)
مطلع شده بود
خطری جانش
را تهدید نمی کند!**

● ماجرا چطور پیش رفت و پیامبر^(ص) این توطئه را چگونه خنثی کردند؟

پیامبر^(ص) توسط جبرائیل از ماجرا مطلع شدند و مقرر شد مکه را پنهانی ترک کنند، اما باید کسی می بود تا دشمن را مشغول کند، بنابراین مقرر شد امیرالمؤمنین^(ع) در بستر حضرت رسول^(ص) بخوابند و دشمن را مشغول کنند تا ایشان فرصت ترک مکه را بیابند. مهم آنکه امیرالمؤمنین^(ع) فقط پرسیدند: آیا با خوابیدن من در بسترتان، شما سالم می مانید؟ و وقتی پیامبر^(ص) پاسخ دادند: آری، حضرت امیر^(ع) بر سجده افتادند و سجده شکر کردند و در روایت است این اولین سجده شکر بر یک نعمت در تاریخ اسلام است!

رسول خدا^(ص) هنگام غروب از منزل خارج شدند و این خروج با اعجاز همراه بود، چرا که حضرت آیه شریفه «وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُفْصِرُونَ» را خواندند و بدون اینکه دشمن متوجه شود، از مکه خارج شدند!

● پیامبر^(ص) پس از خروج از مکه چگونه خود را به مدینه رساندند؟ امام علی^(ع) چگونه از آن توطئه در امان ماندند و به رسول خدا^(ص) ملحق شدند؟

در پی بیعت عقبه دوم که ۸۰ روز قبل از آن و در ماه ذی الحجه منعقد شده بود، بیشتر مسلمانان مکه را ترک کرده بودند، رسول خدا^(ص) نیز با دو تن از مسلمانان مکه را ترک و برای منحرف کردن ذهن مشرکان در مسیر طائف، حرکت کردند و در غار ثور پنهان شدند، با اینکه مشرکان از طریق یک ردیاب تا غار ثور حضرت^(ع) را دنبال کردند، اما باز هم با اعجاز و تنیده شدن تار عنکبوت بر دهانه غار به آذن خدا، پیامبر^(ص) در امان ماندند و سه روز و سه شب در غار ثور توقف و صبح روز چهارم به سمت مدینه حرکت کردند، منابر گزارش ها، امیرالمؤمنین^(ع) مرکب و زاد و توشه راه را برای رسول خدا^(ص) فراهم و در غار ثور با ایشان دیدار کردند. سرانجام پیامبر^(ص) در ۱۲ ربیع الاول به دهکده قبا در بخش جنوبی مدینه رسیدند و چند روز آنجا ماندند تا امیرالمؤمنین^(ع) به ایشان بپیوندند.

● چرا پیوستن امیرالمؤمنین^(ع) به پیامبر^(ص) طول کشید و ایشان پس از چند روز به رسول خدا^(ص) رسیدند؟ ایشان دو مأوریت داشتند، نخست رد و ابایع، یعنی پس دادن اماناتی که مردم مکه به حضرت

ای مردم تقوا را در باره نعمت های الهی رعایت کنید و نعمت ها را به گناه و معصیت از خود مرانید.

حَدِیث

امام رضا^(ع)

عیون اخبار الرضا علیه السلام / ج ۲ / ص ۱۶۹

● نگاه ها به لیله المبیت به عنوان فضیلتی از فضایل امیرالمؤمنین^(ع) چگونه است و چه تلاش هایی برای غصب آن شده است؟

این فضیلت علوی بسیار مطرح است و حتی دیگر فرقه های اسلامی نیز به آن اذعان و تصریح دارند، متأسفانه به دلیل رونق گرفتن فضای دشمنی علیه اهل بیت^(ع) در عصر بنی امیه و رسمی شدن جعل حدیث در عصر معاویه و ارسال بخشنامه به بلاد اسلامی برای جعل فضایل علوی و تحریف ورد آن ها، علیه این فضیلت نیز کارشکنی شد تا جایی که معاویه به سمرین جندب رشوه داد تا آیه ۲۵۳ سوره مبارکه بقره را که به دلیل واقعه مبیت و در شأن امیرالمؤمنین^(ع) نازل شده بود، از شأن امیر^(ع) منصرف کند و آن را به امثال ابن ملجم تطبیق دهد! و آیه قبل از آن را به امام^(ع) تطبیق کند، بنابراین تلاش شد در کنار فضای جعلی رقابت، دیگران را بالا ببرند و یوم الغار را در برخی ادوار لحاظ کنند. امثال ابن تیمیه نیز لیلة المبیت را کمرنگ جلوه می دادند و می گفتند: علی^(ع) به واسطه پیامبر^(ص) مطلع شده بود خطری جانش را تهدید نمی کند! لذا مبیت فضیلتی برای او نیست... اما این تلاش ها نتوانست فضیلت امیر^(ع) را کمرنگ کند.

رسول^(ص) به عنوان امین خود داده بودند، چون آن زمان صندوق امانات و بانک نبود و شخصی امین محل رجوع مردم بود که امام علی^(ع) پس از هجرت نبی^(ص)، این امانات را به صاحبانشان بازگرداندند. دوم، حمل فواطم یعنی بانوان متعلق به خاندان پیامبر^(ص) که در رأس آن ها حضرت فاطمه زهرا^(ص)، فاطمه بنت اسد^(ع) و فاطمه بنت زبیربن عبدالمطلب، دختر عموی رسول خدا^(ص) بودند، نقل است ام کلثوم، دختر پیامبر^(ص) و ام ایمن هم جزو آنان بودند. دشمن در میانه راه می خواست مانع آن ها شود، اما امیرالمؤمنین^(ع) با جدیت مقابلشان ایستادند و در نهایت به منطقه قبا رسیدند، وقتی پیامبر^(ص) زخم های پای امیرالمؤمنین^(ع) را دیدند، منقلب شدند و ایشان را در آغوش گرفتند. پیامبر^(ص) هجرت را مبنای تاریخ اسلام قرار دادند، اما پس از رحلت ایشان به این تاریخ گذاری بی اعتنائی شد و این امیرالمؤمنین^(ع) بودند که در میان صحابه دوباره بر بحث هجرت در تاریخ گذاری و به رعایت سنت در این باره تأکید کردند و احیاگر سنت نبوی^(ص) شدند.

راه و رسم توسل در زیارت

همه امور دست خداوند متعال است و امام رضا^(ع) مانند دیگر ائمه اطهار واسطه فیض خداوند هستند و خدا ایشان را وسیله قرار داده است که مردم به او متوسل شوند.

مولایمان را بشناسیم

به روز و ساعت زیارت توجه کنید

نسبت به امام رضا^(ع) که او را واسطه قرار داده ایم و می خواهیم به او متوسل شویم شناخت و معرفت بجویم و از منش، شخصیت، کمالات و روایات سیره ایشان آگاهی داشته باشیم.

از روز و زمان زمانی خاص را انتخاب کنیم، هر یک از روز های هفته به نام یکی از معصومان^(ع) تعیین شده اند که در آن حکمتی نهفته است. از این رو توسل جستن به امامان^(ع) در آن روز های معین، امید است جابت دعا را بیشتر می کند.

حضور قلب داشته باشیم

پاک از آلودگی های وجودی باشیم

مؤمن خدا را در همه جا حاضر می بیند، واسطه خدا که امام است را هم حاضر می بیند و می داند که او را می بیند و جواب او را می دهد.

اگر قلبمان آلوده به گناهان بسیار است، توبه کنیم، البته غافل از طهارت ظاهری هم نباشیم که شامل وضو، غسل و پوشیدن لباس مناسب و معطر است.

در مقام شکر و ذکر توأمان باشیم

قبل از توسل، خدا را به خاطر نعمت های بی شماری که به ما داده است شکر کنیم و از گناهانی که کرده ایم پشیمان باشیم و بعد صلوات بفرستیم.

نکته مهم: گاهی با رعایت همه تذکرات، دعا یمان برآورده نمی شود. این موضوع مطلب مستقل و جداگانه ای است که بحث مفصلی را طلب می کند، در عین حال انسان مؤمن از این جریان ناامید نمی شود.